

זילותא ד"ט או הוצאה?

1. רש"י מסכת ביצה דף כה עמוד ב (כן הוא ברמב"ם)
אין הסומא יוצא במקלו - דהוי דרך חול, ואיכא זלותא דיום טוב.

2. בית יוסף אורח חיים סימן שא

יש לתמוה על [הטור] שכתבה לענין שבת ומשמע מדבריו שאפילו להוציאו לרשות הרבים שרי כשרבים צריכין לו כשאר הוצאות הנזכרות בסימן זה והר"ף והרא"ש והרמב"ם לא הזכירו דין זה גבי שבת משום דסבירא להו דדוקא ביום טוב דלא מיתסר הוצאה בכ"ג אלא מדרבנן משום זילותא דיום טוב והיכא דרבים צריכין לו לא גזרו רבנן אבל בשבת לרשות הרבים ודאי אסור ואפילו לכרמלית אסור אטו רשות הרבים דקיימא לן כרבא דפרק המוצא תפילין דגזר כרמלית אטו רשות הרבים. ואין לומר דטעמא דרבינו משום דאמרין התם פרק אין צדין דאמימר ומר זוטרא מכתפי להו בשבתא דרגלא אלמא דבשבת נמי שרי שהרי פירש רש"י דבבית המדרש היו מכתפים אותם עד מקומם וכן משמע בגמרא. ועל דרך זו יש לפרש גם כן הא דמשמע בירושלמי פרק קמא דביצה (ה"ז) דאדם שרבים צריכין לו מותר להוציאו בשבת. ואפשר דמשמע ליה דכיון דקיימא לן (שבת צד.) החי נושא את עצמו לא מיתסר להוציא את האדם אלא מדרבנן ובמקום שרבים צריכין לו לא גזרו:

3. ב"ח אורח חיים סימן שא

.. לפי שהחי נושא את עצמו... וכיוצא בזה כתב בית יוסף אלא דנראה דנסתפק לפי שהר"ף והרא"ש והרמב"ם לא כתבוהו אלא גבי יום טוב (ר"ף ביצה יד א, רמב"ם פ"ה מהל' יום טוב ה"ג, רא"ש סי' ה שם) ומשום הכי השמיטו בשלחן ערוך. ולע"ד נראה דאין ספק בהיתר זה...

4. פני יהושע מסכת ביצה דף כה עמוד ב

דטעמא משום דהוי דרך חול אם כן אפשר דאפילו בחצר מעורבת אסור מהאי טעמא גופא, ואפשר דרש"י לשיטתו דלא ניחא ליה לפרש משום חשש איסור הוצאה משום דמשמע מפירושו בפ"ק דמאן דאית ליה מתוך שרי לגמרי ולא בעינן צורך היום קצת

5. עבודת הקודש בית מועד שער ג סימן ז

(מא) אין הסומא יוצא לרשות הרבים במקלו, שהרי אפשר לו לצאת בלא מקל ונמצאת הוצאת המקל שלא לצורך. אבל הקיטע יוצא בסמוכות שלו, לפי שאינו יכול להלך זולתן. וכן מי שנקטעו רגליו ואינו יכול להלך בלתי מקלות יוצא בהן שהן כרגלים לפסח, ואפילו אין קשורין בו שאין לחוש שמא יפלו ויולכים בידו, שהרי אינו יכול להלך בלתי אם ישען עליהם.

6. צ"ח מסכת ביצה דף כה עמוד ב

וקמ"ל שאסור אי משום דלא מיחשב צורך קצת...

7. צ"ח מסכת ביצה דף כה עמוד ב

ולכן נלע"ד דלצאת בכסא או במקל ליכא איסור רק חוץ לעירוב ושם הוא זילותא ד"ט דהוה דרך חול, אבל ברה"י או בתוך העירוב ליכא זילותא, אבל באלונקי שפירש"י דמחזי להולך למקום רחוק טפי משנושאים אותו בין ידיהם, בזה אפילו תוך בית וחצר מחזי כמי שרוצה לצאת (החויץ) [לחויץ] לפי שאין דרך להנשא דרך כיתוף כי אם למקום רחוק הרבה, ולכן אסור אפילו במקום המעורב ושייך אפילו בשבת.

החילוק בין זה לקיטע

8. תלמוד בבלי מסכת שבת דף סה עמוד ב - סו עמוד א

משנה. הקיטע יוצא בקב שלו, דברי רבי מאיר. ורבי יוסי אומר. ואם יש לו בית קיבול כתייתן - טמא. סמוכות שלו - טמאין מדרס, ויוצאין בהן בשבת, ונכנסין בהן בעזרה. כסא וסמוכות שלו - טמאין מדרס, ואין יוצאין בהן בשבת, ואין נכנסין בהן בעזרה.

9. חידושי הרשב"א מסכת ביצה דף כה עמוד ב

וטעמא דסומא לפי שאפשר לו בלא מקל ואפילו ב"ט אסור, אבל קיטע שאינו יכול לילך אלא בסמיכות מותר אפילו בשבת ואין צ"ל ב"ט וזהו ששנינו בפרק במה אשה (ס"ו א') יוצא הקטע בקב שלו דברי ר"מ ורבי יוסי אומר וגו' סמוכות שלו טמאין ויוצאין בהן בשבת ופרש"י שם שהקב הוא חוקק להניח בו שוקו וסמוכות היינו סמוכות של קטע בשני רגליו והולך על שוקיו ועל ארכובותיו ועושה סמוכות של עור בשוקו, ומדבריו למדנו דכל קטע ברגליו ואינו יכול לילך בלי מקלו שמוותר לצאת בהן אפי' בשבת שאינו לו אלא כמנעליו ואף על פי שאין קשורין בו ליכא למיחש דילמא נפלי ואתי לאיתויי שהרי אינו יכול להלך אלא א"כ נשען עליהם, וכן התירו בתוס' ואמרו משמו של ר"ת שהתיר לאחד שנכווצו גידי שוקו לצאת במקלו בידו.

10. בית הבחירה למאירי מסכת ביצה דף כה עמוד ב

ולא אמרו אין יוצאין אלא בסמוכות והם שרגליו תלויים באויר ואין נוגעין בארץ ועושה להם סמוכות של עור או של עץ מפני שפעמים נסמך עליהם כשעולה בקרקע גבוה ולפיכך אין יוצאין בהן שאין צריכין לו ברוב הפעמים או שמה לפעמים הם נשלפים מפני שאין נוגעין בארץ ויבא להביאם ארבע אמות אלמא מיהא שהספסלים שאוחז בידו לסמוך בהם מותר לצאת בהם בשבת והוא הדין למקלות כל זמן שאין יכול לילך בזולתם שאינם לו אלא כמנעליו ואף על פי שאין קשורים בו ואין לחוש שישמטו ויביאם שהרי אין יכול להלך אא"כ נשען עליהם וכן התירו רבני צרפת שהזכרנו בבני אדם הנחבשים ויש להם כבלים ברגליהם שמוותרין לצאת עמהם ברשות הרבים אבל זקנים שסומכין במקלות מחמת זקנה אסור לצאת בהם בשבת שאין צריכין כל כך ואינם אלא להיות ההלוך נקל אצלם וכן הדין בחגר שיכול לילך על ידי הדחק בלא מקל ויש חולקים בקצת דברים אלו ובמסכת שבת יתבאר בע"ה:

11. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שא

סעיף יז: חגיר, שאינו יכול לילך בלא מקל, מותר לילך בו אפי' אינו קשור בו; אבל אם אפשר לו לילך זולתו, ואינו נוטלו אלא להחזיק עצמו, אסור. (וחולה שעמד מחליו דינו כחגיר).

סעיף יח: סומא, אסור לו לצאת במקל.

סעיף יט: מי שהוא אסור וכבלים (פ'י) כעין טבעות גדולים שסוגרים בהם הרגלים, ברגליו, מותר לצאת בהם.

12. משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שא סעיף זי

(סג) בלא מקל מותר - דכיון דאינו יכול לילך כלל בלא מקל הו"ל כמנעל דידה:
(סד) אבל אם אפשר וכו' - וכן זקן ההולך בביתו בלא מקל וכשיצא לחוץ נשען על מקלו מחמת תשות כחו ואינו נוטלו אלא להחזיק עצמו אף על פי שגופו מתנענע אסור דהוי המקל אצלו כמשוי כיון דבביתו הולך בלי מקל אבל אם הזקין כ"כ דא"א לו לילך כלל בלי מקל מותר:
(סה) ואינו נוטלו וכו' - וכשאדם הולך במקום שיש חשש שיפול מחמת שירדו גשמים והמקום משופע או שהולך בחורף על המים הנגלדים [שקורין אי"ז] ומפחד שמא יפול מותר ג"כ לצאת במקל דדמי לחיגר [כ"כ הט"ז] ואלויהו רבא כתב עליו דאין דבריו מוכרחים וגם בעוד אחרונים ראיתי שדעתם שאין להתיר בזה רק במקום שיש עירוב:
(סו) אסור - ואפילו הוא מקל תפארת שנושאו לכבוד אסור דאף שהוא תכשיט לא הותר לישא תכשיט בידו וע"כ מה שנהגו החשובים לצאת במקל שבידם אסורים לצאת בהם בשבת חוץ לעירוב אבל תוך העירוב מותר אם נושאו לכבוד או שיש בו צורך קצת אבל בלא צורך כלל איכא זילותא דשבת:
(סז) דינו כחיגר - היינו דתלוי ג"כ אם יכול לילך בלי מקל [ב"י בסימן תקכ"ב]:
(סח) אסור לו לצאת - היינו חוץ לעירוב והטעם דעצם הליכתו אפשר לו לילך בלי מקל ואינו נוטלו אלא ליישר פסיעותיו:

13. ביאור הלכה סימן שא סעיף זי

* שאינו יכול לילך בלא מקל - ואם יש מסמר בראש המקל שעושה גומא בהליכתו והוי פסיק רישא דלא ניחא ליה צ"ע אם מותר לילך בו יע"ש במ"ז שמצדד להתיר בזה:
* אבל אם אפשר לו וכו' אסור - עיין במ"ב הטעם דהוי כמשוי ולפ"ז יש בזה איסורא דאורייתא כשהולך כך בר"ה ועיין בפמ"ג שגם הוא רצה לומר מתחלה דהוי כמשוי אך אח"כ הביא דמוכח מלבוש שהוא רק משום גזירה דילמא אתי לאתויי ד"א בר"ה [היינו בלי סמיכה] ומשמע דס"ל דמדאורייתא לא הוי משא בכל גווני כיון דהזקן מסתמך עליה... אח"כ מצאתי ברי"ו דמוכח דס"ל דבזה אין שם מנעל ותכשיט על המקל וכן באור זרוע כתב בהדיא דהוי כמשוי:

14. שר"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן יז

אבל הא לכאורה תמוה, מאחר דהיתר דאינו יכול לילך כלל בלא מקל, הוא משום דכמנעלים דידה חשיבא, כמפורש ברא"ש שם, מ"ט לא יתחשבו גם כמנעלים דידה בשביל זה שיותר טוב לו לילך במקל, מחמת איזו סיבה שהיא. וי"ל דנהי שמנעלים ממש, אף כשניחא לו יותר לילך בלא מנעלים, אלא יחף, או בכריכת סדין וכדומה, נמי מותר לצאת במנעלים - הוא משום דמנעלים הוא לבוש. שלבד עניין הליכה, הוא בגד ככל בגדים. אבל המקל, שאין בו עניין לבישה, וכל עניין חשיבות בגד הוא מצד ההליכה, שיותר טוב להאדם לילך במקל, כמו שאיכא לאינשי מעלה והנאה לילך במנעלים, שגם בשביל זה יש להם חשיבות בגד - הוא דווקא כשאנו יכול לילך כלל בלא מקל.
אבל הא לא מוכרח טעם זה. דהא יש גם לומר שכיוון שעניין תועלת ההליכה לבדה עושה למנעלים את חשיבות המנעל, שהוא בגד, היינו להיות בחשיבות בגד אף בלא לבישה, שהרי מקל שאי אפשר לילך בלעדיו, גם הוא נחשב כמנעלים אף שאין בו לבישה כלל...ואולי אין טעם הרא"ש משום שהמקל הוא כמנעל אצלו, כפשוטו לשון הרא"ש בביצה פ' אין צדין סימן ה', אלא לשון זה לאו דווקא. אלא כוונתו דכרגלו הוא לו, מאחר שאינו יכול לילך בלא מקל...ולדינא יש להחמיר כהרא"ש, אף במקום שיש עירוב. דהא האיסור איתא בביצה ביום טוב, שליכא איסור הוצאה לצורך. ובוודאי הוא צורך אף למי שיכול גם לילך בלא מקל, כיוון שטוב לפניו יותר במקל, וכו"ש למי שקשה לפניו ההליכה, וכן לסומא. ומ"מ תניא דאסור לצאת במקל, אף לסומא. ורק מי שא"א לו לילך בלא מקל יש להתיר. והאינשי מקילין בזה, שכל מי שקשה לפניו ההילוך, אף שיכול לילך בלא מקל, יוצאין במקל, ואף במקום שליכא עירוב. וצ"ע בזה, כי נוטה להחמיר זה למעשה, אפילו לסומא, וכו"ש לסתם אינשי. וכבר נתפשט להתיר שלא שייך למחות, דמוטב שיהיו שוגגין, ובפרט אצלנו בזה"ז, שכמעט ליכא רה"ר גמור האסור מדאורייתא, ומ"מ צ"ע.

15. שר"ת אגרות משה אורח חיים חלק ד סימן צ

אבל לע"ד יש טעם גדול להתירו שישב על כסא עם אופנים שיכול לגלגלה בעצמו דהוא כמנעל שלו ועדיף ממנעל,

16. שר"ת ציצע אליעזר חלק יח סימן לד

מה היא הדין באדם שאחרי פציעה קשה ברגלו יכול ללכת כחמשים מטר ברחוב כשהוא רק נשען על קביים, אך אח"כ אינו יכול ללכת כלל בגלל כאבים קשים, ומוכרח אז להשתמש בקביים כדי ללכת הלאה, האם מותר לו לצאת בשבת במקום שיש רה"ר דאורייתא כדי ללכת לביה"כ להתפלל או לשמוע שיעור (מרחק של מאתיים מטר), כשהתחלת הדרך הוא רק נשען על הקביים ונוטלם בעיקר בגלל המשך הדרך, ואמנם המ"ב בסי' ש"א ס"ק ס"ד כותב בזקן ההולך בביתו בלא מקל שאסור לו לצאת עם המקל, אך שם מדובר שגם אח"כ כשהוא יוצא לרחוב אינו זקוק ממש למקל רק נוטל כדי להשען עליו וכדי להחזיק עצמו. ואולי קצת ראייה להתיר בנד"ד ממה שכתב הרמ"א בסוס"י תרי"ד דאם ירדו גשמים ורוצה לילך לביתו מבית הכנסת או להיפך הוא איסטניס מותר לנעול מנעליו עד שמגיע למקומו. ולפי הרמב"ם הלא נעילת הסנדל היא מדאורייתא, ולכאורה יש לעיין למה כתב הרמ"א "עד שיגיע למקומו", ולמה לא כתב שאסור לו לנעול מנעליו מביתו לפני שמגיע ממש לפתח ביתו, ורק שם לפני שהוא יוצא החוצה למקום הגשם ינעול את מנעלו. וכן גם בקצה המטה על המטה אפרים כתב: וכשבאים לבית הכנסת הולכין גם כן במנעלים עד שיושבים על מקומם כי אסור ללכת בהם במקום נקי אפילו פסיעה אחת ואיסורו ברור מאד עכ"ל. מזה קצת ראייה דרק בסוף כשגמר ויצא ממצב שבגללו הותר לנעול מנעליו, אז צריך להורידם מיד, מה שאין כן בהתחלה כשיוצא לקראת אותו מצב כבר מותר לו לנעול מנעליו גם בבית לפני צאתו לגשם, ועל אף שיקח הרבה פסיעות מהחצר ועד שהוא מגיע למקום הגשם, וצ"ע. וכן ראיתי בספר גנזי חיים (להג"ר הוטנר ז"ל) סימן ש"א שנוטה להקל בנד"ד.

צורך רבים

17. טור אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקכב

ואם רבים צריכין לו ואינו יכול לילך שם בענין אחר מותר

18. בית יוסף אורח חיים סימן תקכב

ומ"ש רבינו ואינו יכול לילך שם בענין אחר. הוא סברת עצמו שאם הוא יכול לילך בענין אחר למה יתירו לו אלא ודאי בשהדרך רחוקה והוא זקן או חולה שאי אפשר לילך שם ברגליו אלא ביגיעה גדולה הוא דשרי להוליכו בכסא אם רבים צריכים לו אבל מדברי הר"ן שכתבתי בסמוך נראה דאפילו אם יכול לילך ברגליו שלא ביגיעה אם רבים צריכין לו מותר להוציאו בכסא כדי שלא ידחפוהו בני השוק או שלא יטנף בדרכים:

19. שר"ת מהרש"ם חלק אורח חיים סימן ד

עוד כ' שמה שהתירו כסא איירי בתלמיד חכם ותלה עצמו ברש"י ז"ל ורצה לומר שגם התוספות כך כונתם ולי נראה שגם שלכאורה נראה כן מפשטן של דברי רש"י שכתב תלמיד חכם מכל מקום לאו דוקא אלא כל שהו' צורך רבים הוי כתלמיד חכם